

moet veel weten over dans, tekst, techniek, muziek, media, videokunst. Ik heb het terrein afgebakend. Ik heb weinig over dans en opera gesproken, dat heb ik aan andere mensen overgelaten. Toen de performancestroming opkwam,

ben ik naar de Theatre Bookshop in Amsterdam gereden en heb ik me door een stapel boeken gesparteld. Het is mijn ding niet. Net als bij veel hedendaagse dans denk ik dat er veel kaf tussen het koren zit.’

WAT DENKT U ALS DE SECTOR WEER EENS OP HETZELFDE PUNT UITKOMT, BIJVOORBEELD EEN KLEIN POLITIEK REVEIL HALFWEG JAREN '90?

‘Soms keren dingen terug. De slinger is weer bezig, denk ik dan. Je zou het kapot kunnen relativiseren, maar als je de leeftijd van de makers ziet, dan kun je niet anders dan dat aanvaarden. Zij hebben niet gezien wat ik gezien heb. Dat is inherent aan de mens. Het zijn evoluties waar we doormoeten. Er is een niet te stuiten vloed aan jonge makers. Kun je die de weg ontzeggen naar de theaters? In een interview zei Ariane Mnouchkine me vijftien jaar geleden al: binnenkort zijn we allemaal amateurs. Vroeger moest je bijna je ouders vermoorden om aan een kunstopleiding te mogen beginnen. Nu is er te veel uitstroom. Je zou hopen dat theaterdirecteurs dat potentieel iets kritischer zouden bekijken. Nieuwe makers worden te vlug naar boven gekatapulteerd.’

U GEBRUIKT VAAK HET WOORD ‘SUBLIEM’ IN UW RECENSIES. WAT BEDOELT U DAAR EIGENLIJK MEE?

‘Ik bedoel subliem in de betekenis van ‘verwondering’. Ik wordt graag verwonderd. Als dat niet lukt, is het een verloren avond. Als het al in één enkele kleine scène zit, ben ik al tevreden.’

U BENT EEN ENTHOUSIASMEREND CRITICUS. U KUNT UW LUISTERAARS WARM MAKEN VOOR EEN VOORSTELLING.

‘Je ziet maar een paar echt goede voorstellingen per jaar. Tegelijk heb ik bewondering voor al die jonge mensen die zich in het theater willen bewijzen. Dat is fantastisch. Ze weten dat ze hard zullen moeten werken, dat het moeilijk zal zijn, dat ze nooit veel kunnen verdienen. Kun je die mensen afvallen? Dat verdient respect. Daarom ben ik eerder een ‘softe’ criticus. Zonder die theatermakers die hun nek uitsteken, had ik geen job.’

‘ALS VOETVOLK KAN JE WEINIG DOEN TEGEN MARKTONDERZOEKEN EN BEDRIJFSSTRATEGIEËN.’

‘Er is nog iets anders dat me bijgebleven is. Ik heb altijd opgekeken naar Benjamin Henrichs, de criticus van Die Zeit. Hij vroeg me eens hoeveel voorstellingen ik per week zag. Dat waren er drie tot vier. Hij zag er maar twee. Twee keer dezelfde. Ik vond dat een enorme luxe. Bij mij was er altijd weinig verwerkingstijd. Bovendien was de tijd voor een bijdrage op de radio beperkt. Omdat ik me bewust was van het relatieve, heb ik altijd geprobeerd zoveel mogelijk af te wegen en te nuanceren. Daarom heb ik er nooit veel voor gevoeld om de rol van Test Aankoop op te nemen: je hemelt een productie op of schiet ze af.’

HOE ZIET U DE TOEKOMST VAN THEATERKRITIEK?

‘Ik vrees dat ik behoor tot een uitstervend ras. Het takenpakket is al enorm opgeschoven: de recensie is naar achteren geduwd. In de plaats is journalistiek werk gekomen, zoals interviews, reportages en persconferenties. Polemieken en sensatie krijgen voorrang. Er wordt nu steeds uitdrukkelijk gevraagd of een recensie wel de moeite is om de luisteraar mee lastig te vallen. Uiteindelijk doe je dan aan zelfamputatie. Ik heb me vaak afgevraagd of dat geen laffe instelling is, want dan draai je mee met het systeem van het huis, en komt er nog meer ruimte vrij voor *human intrest*. Als voetvolk kan je weinig doen tegen marktonderzoeken en bedrijfsstrategieën. Ik vraag me af hoe ver een huis, dat ook taken heeft tegenover een maatschappij, kan evolueren. De vrt is gesubsidieerd. Er zijn ook veel gesubsidieerde theaters, maar als die zo ver zouden gaan en vergelijkbare producten afleveren, dan kregen ze geen subsidies meer. We zitten misschien te veel onder de managementknoet; maar politici hebben daar een belangrijke verantwoordelijkheid. Zij dringen een contract op dat de omroep moet ondertekenen.’